

Відгук

на дисертацію Безносок Наталії Сафронівни

«Методика професійно орієнтованого навчання хімії майбутніх учителів
трудового навчання та технологій», подану на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

зі спеціальності

13.00.02 – теорія та методика навчання (хімія)

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Інтеграційні процеси у вищій освіті зумовлюють потребу в обґрунтуванні професійно орієнтованого навчання дисциплін фахової підготовки. У своєму науковому пошуку способів забезпечення професійної спрямованості навчання природничо-математичних наук, їхньої інтеграції зі спеціальними дисциплінами професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання Н.С. Безносок зосередилась на одному із них і запропонувала нове вирішення наукового завдання, яке ще не отримало належного висвітлення в теорії та методиці навчання хімії, але має важливе значення для цієї спеціальності. Маю на увазі професійно орієнтоване навчання хімії – дисципліни, роль якої у техніко-технологічній підготовці майбутніх учителів трудового навчання і технологій полягає у тому, що вони слугують базою для вивчення предметів професійної та практичної підготовки і становлять підґрунтя для розуміння студентами хімічного складу конструкційних матеріалів та основних хімічних процесів, що відбуваються з ними під час виробництва і технологічної обробки.

Наукове вирішення порушеної проблеми відповідає потребам сьогодення вищої освіти, а її розв'язання збагачує теорію та методику навчання хімії новим способом формування предметної компетентності з хімії у майбутніх учителів трудового навчання і технологій.

Про актуальність дослідження за обраною Н.С. Безносок темою свідчить зв'язок з планом науково-дослідницької роботи Вінницького

державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за темою «Теоретико-методичні засади формування загальнопедагогічної компетентності сучасного вчителя в контексті становлення європейського простору вищої освіти» (державний реєстраційний номер 0115U002571).

У зазначеному вище вбачаємо основні докази актуальності обраної Наталією Сафронівною Безносок теми дослідження, результати якого можна трактувати як відповідь педагогічної науки на потреби суспільства у високоякісній професійній підготовці майбутніх учителів для Нової української школи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків.
Сформульовані дисертанткою наукові положення теоретично обґрунтовані та методично забезпечені. Цьому посприяло проведення нею всебічного аналізу психолого-педагогічної та науково-методичної літератури за темою дослідження, вивчення практики підготовки майбутніх учителів трудового навчання і технологій у вітчизняних закладах вищої освіти, особистий досвід викладання дисертанткою хімії майбутнім учителям трудового навчання і технологій, належним чином організований і проведений педагогічний експеримент, у ході якого всі компоненти обґрунтованої дослідницею методичної системи були перевірені на достовірність.

Зроблені на підставі одержаних результатів висновки є узагальненою думкою Н.С. Безносок про вагомість і значущість результатів, одержаних під час послідовного розв'язання дослідницьких завдань, виконання яких дозволило досягти поставленої мети.

Достовірність запропонованої дисертанткою методики професійно орієнтованого навчання хімії підкріплена методологічно, теоретично та методично. Тому не виникає сумнівів щодо спроможності запропонованої методичної системи забезпечувати формування предметної компетентності з хімії у майбутніх учителів трудового навчання і технологій. Підтвердження цьому знаходимо у третьому розділі дисертаційної роботи.

Основні наукові результати дослідження Н.С. Безносок відзначаються

трьома рівнями наукової новизни: здобуто вперше, удосконалено, дістало подальшого розвитку. Так, дисертанткою *вперше* теоретично обґрунтовано методичну систему професійно орієнтованого навчання хімії майбутніх учителів трудового навчання та технологій в єдності і взаємозв'язку цільового, мотиваційного, змістового, процесуального та результативно-оцінювального компонентів; виокремлено та охарактеризовано такі чинники реалізації професійно орієнтованого навчання хімії, як: узгодженість змісту і структури навчальної дисципліни «Хімія (за професійним спрямуванням)» з дисциплінами циклу професійної підготовки; доповнення змісту курсу хімії професійно орієнтованими знаннями; розв'язування професійно орієнтованих завдань з хімії; включення до лабораторного практикуму професійно орієнтованого хімічного експерименту; створення навчально-методичного супроводу для вивчення професійно орієнтованого курсу хімії; використання інформаційно-комунікаційних та інноваційних педагогічних технологій навчання.

Зміст професійно орієнтованого навчання хімії майбутніх учителів трудового навчання та технологій *удосконалено* шляхом конструювання змісту обов'язкової навчальної дисципліни «Хімія (за професійним спрямуванням)». Важливим є те, що здійснено це на засадах міжпредметної інтеграції та професійної спрямованості хімії і дисциплін професійної підготовки.

Подальшого розвитку набули наукові поняття: «професійно орієнтоване навчання» за рахунок сформульованого у дослідженні терміну «професійно орієнтоване навчання хімії майбутніх учителів трудового навчання та технологій»; «предметна компетентність з хімії», суть якої узгоджена із завданнями та очікуваними результатами підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій; методика навчання хімії – за рахунок—використання інформаційно-комунікаційних та інноваційних педагогічних технологій навчання

Хочу привернути увагу до ще одного важливого для теорії і методики

навчання хімії елемента новизни результатів дисертаційного дослідження Н.С. Безносок – до популяризації ідей наукової школи Ніни Миколаївни Буринської, адже у дослідженні дисертантка спирається на наукові положення, розроблені фундатором знаної в Україні та за її межами наукової школи, а також на здобутки багатьох її представників.

Дисертаційне дослідження Н.С. Безносок відзначається практичною значущістю, що полягає у реалізації методичної системи професійно орієнтованого навчання хімії майбутніх учителів трудового навчання та технологій у чотирьох закладах вищої освіти, про що засвідчують надані ними довідки.

Закладам вищої педагогічної освіти запропоновано науково обґрунтований навчально-методичний супровід з професійно орієнтованого курсу «Хімія» (за професійним спрямування), що складається з навчальної програми, навчального посібника та електронного навчально-методичного комплексу з дисципліни «Хімія (за професійним спрямування)» для студентів спеціальності 014.10 Середня освіта (трудове навчання та технології) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Основні положення, сформульовані Н.С. Безносок на підставі одержаних результатів дослідження, готові до широкого впровадження у хімічну підготовку майбутніх учителів трудового навчання та технологій і можуть бути екстрапольовані в освітній процес з інших природничо-математичних дисциплін.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Зміст рукопису дисертаційної роботи логічно узгоджений, конкретний та послідовний, відзначається єдністю теоретичних положень. У рукописі дисертаційної роботи з належною повнотою розкрито результати виконання кожного із чотирьох поставлених дослідницьких завдань, загалом коректно сформульовано поняттєво-категорійний апарат дослідження. Схвалення заслуговують: 1) розкриття змісту хімічної компоненти професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій; 2)

характеристика предметної компетентності з хімії майбутніх учителів трудового навчання та технологій ; 3) методика навчання дисципліни «Хімія (за професійним спрямуванням)» на засадах міждисциплінарної інтеграції; 4) організація педагогічного експерименту та візуалізація одержаних за допомогою нього результатів. У дисертаційній роботі академічного плагіату не виявлено.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Н.С. Безносок «Методика професійно орієнтованого навчання хімії майбутніх учителів трудового навчання та технологій», зауважимо, що в ході його рецензування були помічені деякі дискусійні моменти та неточності, зокрема:

1. Виявлена дисертанткою суперечність, а саме «між необхідністю посилення професійної спрямованості курсу хімії та відсутністю методики формування в майбутніх учителів трудового навчання та технологій хімічних знань з урахуванням їх професійного спрямування» сформульована некоректно. Між наявним та неіснуючим суперечності бути не може.

2. Процесуальний компонент обґрунтованої у дослідженні методичної системи професійно орієнтованого навчання хімії майбутніх учителів системи охоплює не всі основні форми організації освітнього процесу. Варто було їх перелік навести, виходячи зі статті 50 Закону України «Про вищу освіту», якою окреслено такий перелік основних форм організації освітнього процесу: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи.

3. Потребує пояснення віднесення на рисунку 1 автореферату та рис. 2.1 дисертаційної роботи інноваційних педагогічних технологій до методів навчання.

4. У тексті автореферату та дисертації дослідниця не дотримується термінологічної єдності щодо понять «методика» і «методична система».

5. Діагностичний інструментарій вимірювання рівнів сформованості предметної компетентності у майбутніх учителів трудового навчання та технологій виграв би, якби в ньому були задіяні завдання з відкритою

